

Biskop Absalons rytterstatue står på Højbro Plads som et symbol på, at han grundlagde København ved at bygge en borg, dér hvor Christiansborg Slot kom til at ligge. Et parti af borgens ringmur i kridtsten er bevaret. Men udgravninger af kirkegårde ved Rådhuspladsen vidner om, at københavnere her blev begravet længe før, at Absalon kom til. Her er der også fundet et smykke og en kam fra 1000-tallet. FOTOS: LARS KRABBE/PELLE RINK/PETER HOVE OLESEN/KØBENHAVNS MUSEUM

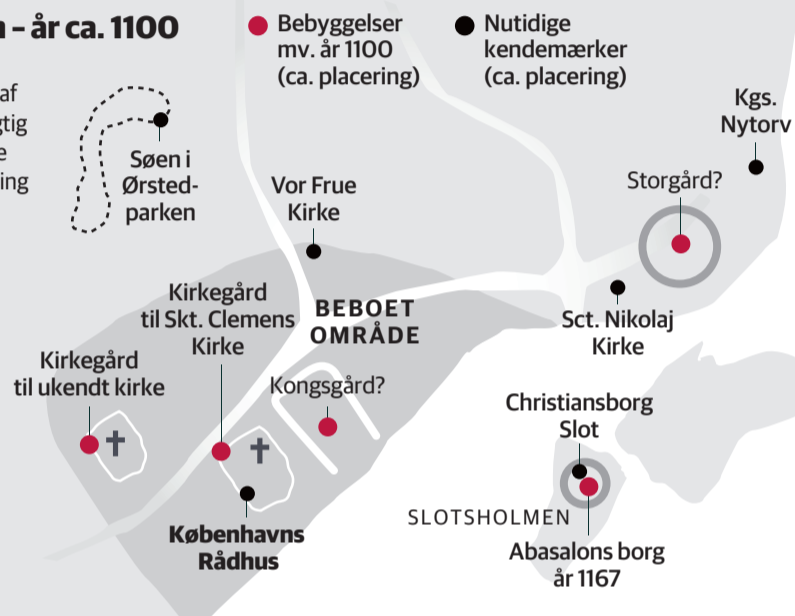

København - år ca. 1100

København var allerede i midten af 1000-tallet en rigtig by. Den udviklede sig løbende omkring Rådhuspladsen - også før Absalon kom til i 1167.

CA. 100 M

KILDE:
KØBENHAVNS
MUSEUM
GRAFIK:
THORGERD BRONI

København fejrer 850 års fødselsdag - men byen er mindst 100 år ældre

Nye analyser af knogler fra en københavnsk kirkegård viser, at de kan stamme helt tilbage fra 1026. Derfor var det slet ikke Absalon, der grundlagde byen.

KLAUS DOHM

klaus.dohm@jp.dk

Lørdag står København på den anden ende. Hele dagen fejrer københavnernes hovedstadens 850-års fødselsdag med bl.a. verdens næsten længste kaffebord, stribevis af kulturhistoriske foredrag, musik og poolparty. Dronningen er æresgæst på Københavns Rådhus, og det hele kulminerer ved midnat, når Tivoli skyder det store fødselsdagsfyrværkeri af.

Der bliver også uddelt 1.167 øl og 1.167 københavnerstænger med henvisning til det år, da biskop Absalon ifølge fortællingen i Saxos Danmarkskrønike og de fleste danskeres skolelærdom byggede sin første borg og grundlagde København.

I virkeligheden kunne københavnere lige så godt fejre en endnu ældre fødsels-

dag, og Carlsberg og Unilever uddeler færre gratis øl og is. For byen er meget ældre end det årstal, der fejres.

»Byen er mindst 100 år ældre og måske mere end det,« siger museumsinspektør Hanna Dahlström, Københavns Museum.

Hun er på Aarhus Universitet i færd med at skrive en ph.d. om Københavns tidligste historie. Heri indgår nye kulstof 14-analyser af skeletter fra grave placeret på to tidligere kirkegårde tæt på Rådhuspladsen, og de daterer de ældste knogler til at være fra den anden halvdel af 1000-tallet - måske helt tilbage til 1026.

»På baggrund af analyserne samt andet arkæologisk materiale vurderer vi, at København stammer fra omkring midten af 1000-tallet,« siger Hanna Dahlström, der har sendt løse knogler fra syv andre personer fra byens formodentlig ældste kirkegård til datering.

»Vi venter spændt på at se, hvad de viser. Nu må vi se, om de næste knogler er endnu ældre, men vi tror ikke, at de går tilbage til Vikingetiden,« siger hun.

Analyserne er foretaget på Aarhus Universitet i en af

verdens mest avancerede accelerators til at bestemme knogler og andet organisk materials alder. Før kulstof 14-analysen fandt forskerne med andre analyser frem til, at 20-30 pct. af datidens kost hos københavnere stammede fra havet. Viden, der er nødvendig for at gøre dateringen så præcis som muligt.

»Analyserne giver vores bedste bud på, hvornår de ældste knogler er fra,« siger lektor Jesper Olsen, Institut for Fysik og Astronomi, Aarhus Universitet.

Nye udgravninger

Det er især i de seneste 10 år, at dokumentationen for Københavns tidlige oprindelse er dukket op - bl.a. fordi det store metrobyggeri gjorde det muligt at foretage udgravninger, hvor det ellers var umuligt at komme ned.

I 2008 udgravede arkæologerne en kirkegård, Skt. Clemens, omtrent der, hvor Strøget møder Rådhuspladsen. Her fandt man bl.a. en barnegrav med et møntsmykke fra 1000-tallet.

Inde på selve Rådhuspladsen er der fundet rester af bymæssig bebyggelse og udbredt handelsaktivitet. Og i pladsens nordvestlige hjørne

blev der i 2011 fundet endnu en kirkegård, der formentlig er den ældste. Denne kirkegård begynder forskerne nye udgravninger af om kort tid.

»Vi kan se, at der på Rådhuspladsen har været almindelig beboelse, håndværk og formentlig produktion i forbindelse med jern. Det har været en handelsby, og så har der været fiskeri i Øresund. København har sikkert også været et færgested over til Sverige. Nu vil vi naturligvis gerne prøve at finde mere ud af, hvad det var for mennesker, der boede i København,« siger Jane Jark Jensen, museumsinspektør og udgravningsansvarlig, Københavns Museum.

Hun bliver lørdag i forbindelse med fejringen interviewet om Københavns tidlige udvikling under overskriften "Fake news".

En gave fra kongen

Da Absalon i 1167 fik overdraget København af sin fosterbror kong Valdemar den Store, lå Danmarks magtcenter i Roskilde. Men idéen om, at Absalon blot overtog et lille, undseligt fiskerleje, holder altså ikke. Forskerne antager nu, at kongen allerede mod slutningen

FEJRINGEN

København fylder 850 år

Kulturorganisationen Golden Days fejrer Københavns fødselsdag og byens fortid, nutid og fremtid lørdag den 2. september fra kl. 1167 (dvs. 12.07) til kl. 24. Det sker i Københavns kulturkvarter ved Slotsholmen, hvor der er gratis entré til en lang række aktiviteter.

af 1000-tallet så potentialet i byens lille havn, opførte en kirke samt en kongsgård. Absalon byggede så videre på den oprindelige by.

»Det var ikke noget stort bysamfund, men velfungerende med ordnede forhold, og efter kongen overtog en del af byen, var der styr på det,« forklarer professor i historie Bjørn Poulsen, Aarhus Universitet. Han er medforfatter til en artikel i det historiske tidsskrift Skalk, hvori han sammen med Hanna Dalström og Jesper Olsen også fremlægger en hypotese om, at en kirke ved den ældste kirkegård blev bygget af en lokal stormand i midten af 1000-tallet. På det tidspunkt var indbyggertal-

let i København måske ikke mere end 250-300 mennesker, skønner Bjørn Poulsen.

Propaganda for Absalon

Heller ikke fortællingen om, at Absalon byggede den første borg i København, er måske helt korrekt. På Slotsholmen under det nuværende Christiansborg ligger resterne af hans borg, men murene er bygget af kridtsten i en cirkelform. I 1167 var det allerede en gammel byggeform, og da Absalon var en moderne og højtuddannet verdensmand, har arkæologerne den teori, at borgen lå der som et værn mod sørøvere, da Absalon kom til.

Der er en god grund til, at Saxo gjorde Absalon til Københavns grundlægger. Det var nemlig den magtfulde biskop selv, der bestilte og betalte skribenten.

»Saxo var Absalons propagandaskriver,« siger professor i historie Bjørn Poulsen, Aarhus Universitet.

Han mener dog, at man lørdag med god ret kan fejre Absalons virke i København.

»Der er ingen tvivl om, at Absalon var en motor, der satte gang i udviklingen, men der var bestemt noget før,« siger han.